

Н.А Кришталь

ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

Ключові слова: Інтернет, комп'ютерні технології, технічні інновації.

Постановка проблеми. Застосування комп'ютерних технологій при вивченні німецької мови розглядається як інноваційний підхід в побудові навчання, саме він увійде до ХХІ століття як одна з найбільш ефективних і перспективних систем підготовки учнів (студентів) . Це обумовлено тим що саме комп'ютеризація і використання нових інформаційних технологій є тією можливістю, яка допоможе створити нову систему освіти. Використання комп'ютера у навчальній діяльності відноситься до групи “технічних інновацій”

Аналіз наукових джерел і публікацій. З метою формування повноцінного інформатизованого суспільства Верховною Радою України був прийнятий закон “Про національну програму інформатизації”, в якому наголошувалося на тому, що молодь нашої країни необхідно навчити сприймати, аналізувати велику кількість інформації та знаходити раціональне розв'язання проблем, що виникають у різних галузях суспільного життя. Необхідною рисою сучасного суспільства є освіта, яка також повинна розвиватися у цьому напрямку. Вміння орієнтуватися у інформаційному просторі залежить від особистісних якостей індивіда, тому необхідно звертати увагу на особистісну складову комп'ютеризації процесу навчання іноземної мови.

На основі аналізу філософської, психолого-педагогічної, методичної літератури з питань комп'ютеризації навчально-виховного процесу з'ясовано, що в умовах сучасного інформатизованого суспільства найбільш повно і ефективно впроваджувати особистісно-орієнтоване навчання можна при застосуванні саме комп'ютерних навчальних програм, які мають значні

переваги перед традиційними засобами навчання у кількості, доступності і компактності вміщеної інформації. У дослідженнях В. В. Давидова, Е. І. Машбіца, Н. Ф. Тализіної [5-7] подається психолого-педагогічне обґрунтування впливу використання комп'ютерів на навчальний процес. Видам діяльності у процесі комп'ютерного навчання присвячені роботи В. Д. Алексєєва, М. П. Брусенцова [1,2,4]. Комп'ютеризація навчально-виховного процесу з іноземної мови дозволяє індивідуалізувати та диференціювати навчання із урахуванням фізіологічних і психологічних особливостей учнів, формувати пізнавальний інтерес, прийоми роботи з ПК, організувати самостійну роботу учнів з опрацювання навчального матеріалу, самоконтроль та самооцінку знань та умінь. Доведено, що комп'ютерні навчальні програми, побудовані із урахуванням загальнодидактичних принципів навчання, впливають на зміст та структуру навчального матеріалу з іноземної мови [1].

Мета публікації. Дослідити і проаналізувати використання технічних інновацій у викладанні іноземних мов у навчальних закладах.

Виклад основного матеріалу. Комунікативна спрямованість у навчанні іноземних мов – це створення умов для мовленнєвої взаємодії. Умови та потреби сучасного життя зумовили виникнення нового напрямку у вивченні іноземної мови – застосування таких інноваційних технологій, як комп'ютеризоване навчання та ресурсів Інтернет. Комп'ютеризоване навчання на уроках іноземної мови реалізується на таких принципах, як:

- **індивідуалізація** (можливість персонально працювати з кожним учнем, враховуючи його здібності, рівень знань, умінь та навичок);

- **диференціація** (можна обирати та пропонувати студентам необхідні варіанти навчальних завдань, певної складності й кількості та у такій послідовності, що відповідає їхнім пізнавальним можливостям, рівню знань та умінь);

- **інтенсифікація** (наявні різні засоби презентації навчального матеріалу, його структурування з широким залученням інтерактивних видів і форм робіт).

Серед головних дидактичних функцій, що можуть бути реалізовані за допомогою комп'ютерних технологій треба зазначити такі:

- **пізнавальна;**

Так, наприклад, використовуючи комп'ютерні технології та Інтернет, можна отримати будь-яку необхідну інформацію та використовуючи навчальні програми на яких відображені текст, звук, зображення, відео – сприяє пізнавальній активності студентів.

- **розвиваюча;**

Робота студентів з навчальною програмою крім активації лексики сприяє розвитку таких необхідних пізнавальних процесів, як сприйняття, логічне мислення, пам'ять, уява.

- **тренувальна;**

За допомогою комп'ютерних програм учні мають можливість самостійно у нетрадиційній формі тренуватись та перевірити свій рівень знань та умінь з певної теми, визначити конкретні прогалини, доопрацювати їх та виконати запропоновані завдання ще кілька разів з метою покращання своїх результатів.

- **діагностична;**

Використовуючи комп'ютерні технології, вчитель має змогу швидко здійснити контроль та з'ясувати рівень засвоєння навчальної теми студентами.

- **комунікативна;**

Під час роботи студентів з навчальними програмами, ведучі діалог з комп'ютером студенти долають бар'єр боязливості [3].

У студентів формується добре відношення до предмету, вони оволодівають значним базовим рівнем спілкування німецькою мовою.

Практика показує, що використання комп'ютерних програм з німецької мови дає якісні результати з розвитку самостійної роботи учнів. При цьому відбувається інтеграція таких курсів, як інформатика, педагогіка, психологія,

історія і культура країн мови, що вивчається, використання словника. Використання комп'ютерних програм скорочує час на подолання мовного бар'єру: тематично закладається лексика і кліше типових конструкцій. Не можна забувати і про зацікавленість при використанні комп'ютерних програм на заняттях: абстрактні образи, занурення в соціальне середовище мови, що вивчається, музичний фон – все це створює психологічну атмосферу позитивного емоційного настрою учня, яка полегшує процес запам'ятовування іноземної мови. Звідси виходить мотивація успіху у вивченні німецької мови. При роботі з Інтернетом, перш за все, важливо визначитися, для яких цілей ми збираємося використовувати його можливості і ресурси. Їх можна використовувати для:

- включення матеріалів мережі у зміст уроку;
- самостійного пошуку інформації, яка використовується в межах роботи над проектом;
- самостійного вивчення, поглиблення мови, ліквідації пропусків в знаннях, уміннях, навичках;
- самостійної підготовки до складання кваліфікаційного іспиту екстерном;
- систематичного вивчення курсу німецької мови дистанційно під керівництвом викладача.

Усе це, цілком очевидно, різні завдання, об'єднані, проте єдиною метою навчання – формуванням комунікативної компетенції.

Перерахуємо можливості, які надає вчителю мережа Інтернет:

- вчитель може запропонувати учневі (студенту) до уроку ті або інші автентичні матеріали для читання по темі, що вивчається;
- якщо комп'ютер має звукову плату, можна записати і звукову інформацію, скоротивши її до потрібних меж на своєму магнітофоні;
- провести усне обговорення одержаних по електронній пошті листів партнерів за проектом;

- провести в мікрогрупах обговорення, дискусію за проблемною інформацією, отриманою з ресурсів мережі Інтернет;

- провести лінгвістичний аналіз повідомлень усних або письмових висловів носіїв мови, прислів'я, що містять, і приказки, що відображають специфіку функціонування мови, що вивчається, в культурі народу; використовувати хоча би фрагментарно художні твори німецьких авторів, отримані у віртуальних бібліотеках;

- використовувати матеріали електронних граматичних довідників, запропонованих в них вправ.

Отже, використовуючи інформаційні ресурси мережі Інтернет, можна інтегрувати їх в навчальний процес, ефективніше вирішувати цілий ряд дидактичних завдань на уроці:

- формувати навички і уміння читання, безпосередньо використовуючи матеріали мережі різного ступеня складності;

- удосконалювати уміння аудіювання на основі автентичних звукових текстів мережі Інтернет заздалегідь підготовлених вчителем;

- удосконалювати уміння письмової мови, індивідуально або письмово складаючи відповіді партнерам, беручи участь в підготовці дослідницької роботи, інших епістолярних продуктів спільної діяльності партнерів;

- поповнювати свій словниковий запас (активний або пасивний) лексикою сучасної німецької мови, що відображає визначений етап розвитку культури народу, соціального і політичного устрою суспільства

- знайомитися з культурологічними знаннями, що включають мовний етикет, особливості мовної поведінки різних народів в умовах спілкування, особливості культури, традицій Німеччини;

- формувати стійку мотивацію іншомовної діяльності що вчать на уроці на основі систематичного використання “живих” матеріалів, обговорення не лише питань до текстів підручника, але і “горячих” проблем, що цікавлять всіх і кожного.

Особливо цікаво використовувати матеріали Інтернету при роботі над проектом. Значущість інформації мережі Інтернет полягає в тому, що завжди є можливість скористатися, якщо це необхідно, найсвіжішою інформацією або підібрати певний дайджест з тієї або іншої проблеми. Можна скористатися і послугами чату, телеконференції або електронної пошти, щоб отримати думку носія мови з даного питання, громадян країни, мова якої вивчається, і обговорити на уроці різні точки зору на одну і ту ж проблему (наприклад, вибори президента, події в різних точках миру, особливості освіти в різних країнах). При цьому надається корисна можливість підібрати необхідні і цікаві ілюстрації. Таким чином, ми виходимо на діалог культур на уроці, що стимулює реальними контактами з представниками цієї культури.

Специфіка предмету “Німецька мова” полягає в тому, що провідним компонентом змісту навчання є не основи наук, а способи діяльності: навчання різним видам мовленнєвої діяльності: говоріння, аудіювання, читання. В основі формування умінь у будь-якому вигляді іншомовної діяльності лежать слухомоторні навички. Отже, пріоритет в навчанні німецькій мові належить усним вправам. У цьому основна специфіка предмету і основна трудність викладання, особливо якщо мова йде про формування умінь говорити.

Слід мати на увазі і ще одну особливість предмету “Німецька мова”. Навчати мовній діяльності можна лише в живому спілкуванні. А для цього потрібний партнер. Комп’ютерна програма, компакт-диск, якими б інтерактивними при цьому вони не були, можуть забезпечити лише спілкування з машиною, а не людиною). Виняток становлять комп’ютерні телекомунікації, коли учень вступає в живий діалог (письмовий або усний) з реальним партнером – носієм мови. Наприклад, Інтернет створює унікальну можливість для тих, хто вивчає німецьку мову користуватися автентичними текстами слухати і спілкуватися з носіями мови, тобто він створює природне мовне середовище.

Найефективніше використовувати мережі Інтернет для організації спільних телекомунікаційних проектів з носіями мови. Міжнародні телекомунікаційні проекти унікальні в тому відношенні, що вони дають можливість створити реальне мовне середовище. Жодні інші методи і технічні засоби не дозволяють створювати такі умови. Міжнародні проекти, організовані в мережі Інтернет на основі дослідження і вирішення якої-небудь спільної проблеми, однаково цікаві і значимі для партнерів різних країн. Таким чином можливе створення справжнього мовного середовища. Відзначимо, що мова при цьому виступає в своїй прямій функції: як засіб формування і формулювання думок. Це і є справжнім навчальним середовищем, справжнім зануренням не лише в досліджувану проблему, але і в саму іншомовну діяльність, в іншу культуру. Досліджувана спільно проблема може бути різною: екологічною, політичною, творчою, історичною.

Головне, що вона досліджується, обговорюється учасниками проекту і вирішується іноземною мовою, прийнятій для спілкування в даному співтоваристві учасників. При роботі над проектом можуть бути задіяні найрізноманітніші можливості і ресурси Інтернет. Пошук потрібної інформації приводить учасників проекту у віртуальні бібліотеки, бази даних, віртуальні кафе і музеї, на різні інформаційні і освітні сервери. Необхідність живого спілкування з реальними партнерами обертає учасників до можливостей електронної пошти, телеконференції чат технологій. Необхідність підготовки того або іншого продукту, який представляється кожным учасником у своїй аудиторії (у класі, школі) або на спеціально створених для цієї мети Web-сайтах мережі Інтернет, вимагає звернення до текстових, графічних редакторів, використання різних мережевих програм, які дозволяють використовувати мультимедійні засоби (графіку, анімацію, мультиплікацію та інші). Проект стає міждисциплінарним.

Вчитель за бажання завжди може знайти можливість використовувати заздалегідь підготовлені автентичні матеріали для окремих учнів своєї групи або для всієї групи. Для даного виду роботи можливо:

- використання спеціальне для цих цілей підготовлених програм навчання в мережі, що передбачають матеріали по різних видах мовної діяльності, аспектах мови і методиці їх використання на уроці;

- самостійний відбір окремих матеріалів адаптованих вчителем до конкретних учбових завдань в конкретній групі навчаних.

Вчитель може скористатися рекомендаціями фахівців німецькомовних країн, які розробляють подібні програми для тих, хто хоче вивчити німецьку мову. Проте при цьому необхідно враховувати цілі, моделі, методику навчання іноземній мові у вітчизняних школах обумовлені як освітнім стандартом, системи освіти України, так і специфікою предмету “Німецька мова”.

Останнім часом все частіше спостерігається тенденція інтенсивної участі педагогів в освоєнні комп’ютерних технологій, оскільки вони дозволяють удосконалювати роботу при підготовці і використанні дидактичних матеріалів, методичних розробок, застосовуванні інтегрованих курсів, використанні гнучкої системи оцінювання знань, допомагають вирішувати поставлені завдання. Переваги засобів телекомунікаційних технологій для учня (студента) очевидні. Назвемо деякі з них:

- зняття комплексу “страх незнання”, бо діяльність переноситься з публічної сфери в особистісну;

- новий механізм взаємодії з вчителем (самостійно-консультативний);

- включення функції самоконтролю і самооцінки;

- досвід учбового діалогу (у групі);

- формування активного пізнавального мотиву через включення “механізму успіху”;

- підвищення ефективності навчання.

Висновок. Для уроків з використанням комп'ютерних технологій та мережі Інтернет характерні самостійність учнів у виборі матеріалу, їх активність і зацікавленість [3]. Комп'ютер та Інтернет стають необхідними технічними засобами навчання, які допомагають якісно поліпшити процес вивчення іноземних мов. Якщо в традиційному підручнику матеріал статичний, то в комп'ютері він подається за допомогою аудіо, відео або анімації. Комп'ютер допомагає виправляти помилки так, щоб учні (студенти) не боялися їх допускати, що є дуже важливим моментом у навчанні школярів німецькій мові.

Таким чином сучасні технології створюють умови для наближення змісту освіти, обсягу знань, умінь, навичок, а також темпу їх засвоєння до особистості учня, дозволяють реалізувати особистісно-діференційований підхід при вивченні німецької мови. Окрім того, вони змінюють функції і роль суб'єктів (учня і вчителя) навчально-виховного процесу. Нові інформаційні технології і засоби телекомунікаційного зв'язку при вивченні німецької мови стають зручним інструментом в руках вчителів, які, у свою чергу навчають учнів технологіям майбутнього.

Література

1.Ковальова К. І. Методика використання комп'ютерно-орієнтованих засобів у процесі вивчення фізичної географії у загальноосвітній школі: дис... канд. пед. наук: 13.00.02 / Ковальова Катерина Іванівна.– К., 2005. — 292с.

2.Новые педагогические и информационные технологии в системе образования / Под ред. Е.С. Полат. – М., 1999.– 189 с.

3.Офляян Л.П. Нові інформаційні технології в навчанні англійської мови – <http://www.pdaa.com.ua>

4. Алексеев В.Д., Давыдов Н.А. Педагогические проблемы совершенствования учебного процесса на основе использования ЭВМ /В.Д. Алексеев, Н.А Давыдов.– М.: ВПА, 1988 г.– 244с.

5. Машбиц Е. И. Психологические проблемы обучения пользователей ЭВМ./ Е. И. Машбиц – Киев, 1969. – 16 с.

6. Машбиц Е. И. Психологические проблемы проектирования учебной деятельности/ Е. И. Машбиц // Вопросы психологии.– 1979. – № 6.– С. 96 – 104.

7. Тализіна Н.Ф. Управління процесом засвоєння знань / Тализіна Н.Ф.– М., 1975. – 41с.